

wakker. Bij het licht van een kaars maakte hij zich klaar om echt te gaan slapen.

De volgende dag ging hij al vroeg naar de haven om een boot te vinden die naar Goes ging. Het duurde toch nog lang voordat hij tussen de vele vissersboten er één had gevonden. De schipper zou een nacht in Goes blijven en de volgende dag weer naar Middelburg terugvaren. De wind was gunstig en laat in de middag voeren ze de haven van Goes binnen. Geheel onverwachts stond Berend voor zijn moeder. Ze zag er goed uit. Ze vertelde dat ze er geen dag spijt van had gehad om Middelburg te verlaten. Toen haar zoon vertelde dat hij binnenkort met een schip de oceanen ging bevaren, begon ze gelijk alle zaken op te sommen die een zeeman mee moest nemen voor de lange tocht. Maar daarvoor was hij niet gekomen. Na haar wijze raad aangehoord te hebben, begon hij over Jacoba.

“Ach jongen, weet je wel uit welk nest zij komt? Haar vader is een geleerde. Hij geeft les op de Latijnse School. Haar ouders zullen nooit toestemming geven. Weten ze dat je misschien jaren wegblijft?”

“Ja natuurlijk. Maar als ik terugkom ben ik misschien al 21. Een mooie leeftijd om te trouwen. En ik heb dan geld.”

“Daar gaat het niet om. Waar zit haar familie in de kerk? En waar zitten wij? Het enige boek dat jij leest is de *Bijbel*. Ik heb van een dienstbode gehoord, die bij de Geertruida's gewerkt had, dat ze daar een boekenkast hebben, die hier in deze kamer niet eens geplaatst zou kunnen worden. Echt, ik weet hoe jullie je voelen, ik ben ook jong geweest. God heeft nou eenmaal rijken en armen, handwerkers en denkers geschapen en dat kan jij niet veranderen jongen.”

“Natuurlijk wel. Kijk naar onze Bestevaer. Hij was ook begonnen als gewoon zeeman en op zijn dertigste was hij kapitein en daarna kende heel Europa de zeeheld Michiel de Ruyter.”

“Dat zijn uitzonderingen.”

Hoofdstuk 4

Pas de volgende dag werden de onderhandelaars het met elkaar eens. Nadat chirurgijn Verdonk alle gevangenen op gezondheid had goedgekeurd, bleken er 48 mannen en 12 vrouwen te zijn, die meegenomen zouden worden naar Amerika. Twee vrouwen hadden elk een kind bij zich. De tekenaar had schetsen gemaakt van een paar slavinnen. Achter het paleis van koning Hannekwo was een kelder, waar de slaven twee dagen hadden gezeten. De bootsman had met een stel matrozen de ijzeren boeien om hun hals gedaan en met kettingen aan elkaar verbonden. De vrouwen werden met touwen aan elkaar vastgemaakt en de twee kinderen liepen aan de hand van hun moeder mee, maar zonder touwen. Eenmaal met de sloepen bij de Zeelandia aangekomen, was de rust onmiddellijk verdwenen. Waarschijnlijk hadden deze slaven nog nooit zo'n groot schip gezien. Ze schreeuwden, huilden en weigerden het dek op te gaan. Green had een kort zweepje in de hand en knalde ermee in de lucht als waarschuwing, maar toen ze bleven weigeren, werd er hard geslagen. Eén slaaf bleef bij de reling staan en klemde zich eraan vast. Ondanks de zweepslagen van de bootsman bleef hij zich verzetten. Hij was de laatste in de rij van de mannen, waardoor de vrouwen die achter hem in de sloep stonden, allemaal bleven gillen. De bootsman ergerde zich zo erg aan hem dat hij hem begon te schoppen. Op dat moment hoorde Green: "Waarom doet u dit?" Iedereen was stomverbaasd.

"Jij spreekt onze taal?"

"Ja, geleerd om tolk te zijn."

In de statige studeerkamer met een wand vol boeken zaten ze tegenover elkaar. Jan keek voortdurend rond. Zoveel boeken had hij nog nooit bij elkaar gezien.

Smytegelts eerste vraag was: "Ben je slaaf?"

"Ja, ik ben eigendom van de kapiteins van de Zeelandia. Ze hebben mij gekocht van mijn koning, tezamen met nog een heel stel slaven en slavinnen."

"Maar hoe ben je aan mijn naam gekomen?"

"Op de Zeelandia was een koksmaat, die Berend heette en die ons elke dag eten kwam brengen. Na enige tijd ontdekte ik dat hij de slaven anders behandelde dan de rest van de bemanning."

"Hoezo, anders?"

"Ik geef u een voorbeeld. Er waren ook twee kleine kinderen van slavinnen aan boord. Deze kinderen lustten het eten niet meer. Ze gingen ervan braken. Ik was slaaf aan boord, maar omdat ik hun tolk was, sliep ik bij de matrozen, maar kwam ook in het geheim vaak bij de slaven. De moeders van die kinderen vertelden mij dat ze gewend waren veel vis te eten. Dat vertelde ik Berend en die ging vissen vangen. Die vissen maakte hij zo klaar, dat ze door het eten gedaan konden worden en toen lustten ze wel wat hun voorgeschoteld werd. En zo hielp hij de slaven vaak, zonder dat de kapiteins het door hadden. Ik vroeg hem op een keer waarom hij dat deed. En toen noemde hij uw naam. U had gezegd dat slavernij verboden moest worden en u had hem een *Bijbel* gegeven waarin op de eerste bladzijde stond geschreven: Voor God zijn alle mensen gelijk."

"Oh, maar dan heb jij het over Berend Huygen. Ja, die ken ik goed. Hij heeft bij mij belijdenis van het geloof gedaan. Is hij ook teruggekomen?"

"Ja, hij is nu op weg naar zijn moeder in Goes."

Smytegelt stond op en liep naar de deur. Daar hing een geborduurd lint waaraan een bel bevestigd was. Toen hij aan het lint trok en de bel luidde, kwam er een dienstbode, die dominee